

32004L0038

30.4.2004.

EIROPAS SAVIENĪBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 158/77

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2004/38/EK

(2004. gada 29. aprīlis)

par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 12., 18., 40., 44. un 52. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru ⁽⁴⁾,

tā kā:

- (1) Savienības pilsonība ikvienam Savienības pilsonim nodrošina primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot Līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai noteiktos pasākumus.
- (2) Personu brīva pārvietošanās ir viena no pamatbrīvībām, kas raksturīgas iekšējam tirgum, kurš aptver teritoriju bez iekšējām robežām un kurā brīvība tiek nodrošināta saskaņā ar Līguma nosacījumiem.
- (3) Savienības pilsonībai vajadzētu būt dalībvalstu piederīgo pamatstatusam, viņiem īstenojot savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Tādēļ, lai vienkāršotu un nostiprinātu visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un

uzturēšanās tiesības, ir jākodificē un jāpārskata Kopienas tiesību akti, kas atsevišķi attiecas uz darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām, kā arī studentiem un citām ekonomiski neaktīvām personām.

- (4) Lai novērstu uz atsevišķām nozarēm vērsto un fragmentāro pieeju attiecībā uz brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesībām un veicinātu šo tiesību īstenošanu, ir vajadzīgs vienots tiesību akts, lai grozītu Padomes Regulu (EEK) Nr. 1612/68 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā ⁽⁵⁾ un atceltu šādus tiesību aktus: Padomes Direktīvu 68/360/EEK (1968. gada 15. oktobris) par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un dzīvesvietu Kopienā ⁽⁶⁾, Padomes Direktīvu 73/148/EEK (1973. gada 21. maijs) par dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un dzīvesvietas Kopienā ierobežojumu atcelšanu saistībā ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu ⁽⁷⁾, Padomes Direktīvu 90/364/EEK (1990. gada 28. jūnijs) par tiesībām uz dzīvesvietu ⁽⁸⁾, Padomes Direktīvu 90/365/EEK (1990. gada 28. jūnijs) par tādu darbinieku un pašnodarbinātu personu tiesībām uz dzīvesvietu, kas pārtraukušas profesionālo darbību ⁽⁹⁾, un Padomes Direktīvu 93/96/EEK (1993. gada 29. oktobris) par studentu uzturēšanās tiesībām ⁽¹⁰⁾.

- (5) Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā būtu jāpieskir arī viņu ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības, ja šīs tiesības īsteno, ievērojot objektīvus brīvības un cieņas nosacījumus. Šajā direktīvā "ģimenes locekļa" definīcijai būtu jāietver arī reģistrēts partneris, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos reģistrētas partnerattiecības tiek uzskatītas par līdzvērtīgām laulībai.

⁽¹⁾ OV C 270 E, 25.9.2001., 150. lpp.

⁽²⁾ OV C 149, 21.6.2002., 46. lpp.

⁽³⁾ OV C 192, 12.8.2002., 17. lpp.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta 2003. gada 11. februāra Atzinums (OV C 43 E, 19.2.2004., 42. lpp.), Padomes 2003. gada 5. decembra Kopējā nostāja (OV C 54 E, 2.3.2004., 12. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2004. gada 10. marta Nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta).

⁽⁵⁾ OV L 257, 19.10.1968., 2. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EEK) Nr. 2434/92 (OV L 245, 26.8.1992., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ OV L 257, 19.10.1968., 13. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

⁽⁷⁾ OV L 172, 28.6.1973., 14. lpp.

⁽⁸⁾ OV L 180, 13.7.1990., 26. lpp.

⁽⁹⁾ OV L 180, 13.7.1990., 28. lpp.

⁽¹⁰⁾ OV L 317, 18.12.1993., 59. lpp.

- (6) Lai saglabātu ģimenes vienotību plašākā izpratnē un ievērotu aizliegumu diskriminēt personu tās valstiskās piederības dēļ, to personu stāvoklis, uz kurām neattiecas šajā direktīvā ietvertā ģimenes locekļu definīcija un kurām tādēļ nav automātisku tiesību ieceļot un uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, būtu jāpārbauda uzņēmējai dalībvalstij, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem, lai izlemtu, vai šādas personas drīkst tajā ieceļot un uzturēties, ņemot vērā viņu attiecības ar Savienības pilsoni vai citus apstākļus, piemēram, finansiālo vai fizisko atkarību no Savienības pilsoņa.
- (7) Būtu skaidri jādefinē formalitātes, kas saistītas ar Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos dalībvalstu teritorijā, neskarot noteikumus, ko piemēro valstu robežkontrolei.
- (8) Lai veicinātu to ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos, kuri nav piederīgi nevienai dalībvalstij, uz personām, kas jau ieguvušas uzturēšanās atļauju, nebūtu jāattiecinā prasība iegūt iebraukšanas vīzu, kura definēta Padomes Regulā (EK) Nr. 539/2001 (2001. gada 15. marts), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas ⁽¹⁾, vai vajadzības gadījumā piemērojamos valstu tiesību aktos.
- (9) Savienības pilsoņiem vajadzētu būt tiesīgiem uzturēties uzņēmējā dalībvalstī uz laiku, kas nav ilgāks par trīs mēnešiem, nepiemērojot citus noteikumus vai formalitātes, bet gan prasību, lai viņiem būtu derīga personas apliecība vai pase, neskarot izdevīgāku režīmu, ko piemēro darba meklētājiem, kā tas atzīts Tiesas praksē.
- (10) Personām, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā tomēr nebūtu jāklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. Tādēļ Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības uzturēties uz laiku, kas ir ilgāks par trīs mēnešiem, būtu jāpakļauj nosacījumiem.
- (11) Savienības pilsoņiem ar Līgumu ir tieši piešķirtas viņu pamattiesības un personiskās tiesības uzturēties citā dalībvalstī un tās nav atkarīgas no tā, vai viņi ir ievērojuši administratīvās procedūras.
- (12) Ja uzturēšanās laiks ir ilgāks par trīs mēnešiem, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pieprasīt Savienības pilsoņiem reģistrēties kompetentajās iestādēs viņu dzīvesvietā, šādu reģistrāciju apstiprinot ar attiecīgi izsniegtu reģistrācijas apliecību.
- (13) Prasība iegūt uzturēšanās atļauju būtu jāattiecinā tikai uz tiem Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, ja uzturēšanās laiks ir ilgāks par trīs mēnešiem.
- (14) Būtu skaidri jānorāda, kādi dokumenti kompetentajām iestādēm ir vajadzīgi reģistrācijas apliecības vai uzturēšanās atļaujas izdošanai, lai novērstu atšķirības administratīvajā praksē vai dažādas interpretācijas, kas radītu nevajadzīgu šķērslī, Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem īstenojot uzturēšanās tiesības.
- (15) Ģimenes locekļiem vajadzētu būt juridiski aizsargātiem, ja Savienības pilsonis nomirst, notiek šķiršanās, laulība tiek atzīta par spēkā neesošu vai reģistrētas partnerattiecības tiek izbeigtas. Tādēļ, lai pienācīgi ievērotu ģimenes dzīvi un cilvēka cieņu un dažos gadījumos novērstu tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka šādos apstākļos ģimenes locekļi, kas jau uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ.
- (16) Kamēr vien personas, kam ir uzturēšanās tiesības, nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, tās nebūtu jāizraida. Tādēļ sociālās palīdzības sistēmas izmantošana nedrīkst būt priekšnoteikums tūlītējai izraidīšanai. Lai noteiktu, vai sociālās palīdzības saņēmējs ir kļuvis par pārmērīgu slogu sociālās palīdzības sistēmai, un liktu viņu izraidīt, uzņēmējai dalībvalstij būtu jāpārbauda, vai konkrēto gadījumu ir izraisījušas pagaidu grūtības, un būtu jāņem vērā uzturēšanās ilgums, personiskie apstākļi un piešķirtā atbalsta summa. Izraidīšanu nekādā ziņā nedrīkstētu piemērot darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām vai darba meklētājiem, kas atbilst Tiesas definīcijai, izņemot gadījumus, kad tas notiek sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ.

⁽¹⁾ OV L 81, 21.3.2001., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 453/2003 (OV L 69, 13.3.2003., 10. lpp.)

- (17) Pastāvīgas uzturēšanās tiesību piešķiršana Savienības pilsoņiem, kas izvēlējušies ilgstoši apmesties tajā, stiprina Savienības pilsonības izjūtu, turklāt tā ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina sociālo kohēziju, kura ir viens no Savienības pamatmērķiem. Tādēļ visiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kas piecus gadus pastāvīgi uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar šajā direktīvā minētajiem nosacījumiem un kas nav bijuši izraidīti, būtu jāparedz pastāvīgas uzturēšanās tiesības.
- (18) Lai pastāvīgas uzturēšanās tiesības kļūtu par faktiski līdzekli integrācijai uzņēmējas valsts sabiedrībā, kurā Savienības pilsonis uzturas, uz šīm tiesībām pēc to iegūšanas nedrīkstētu attiecināt nosacījumus.
- (19) Būtu jā saglabā dažas priekšrocības, kas īpašos gadījumos ir Savienības pilsoņiem, kuri ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, un viņu ģimenes locekļiem un kas šīm personām ļauj iegūt pastāvīgas uzturēšanās tiesības, pirms šīs personas vēl ir uzturējušās uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, jo šīs priekšrocības izpaužas kā iegūtas tiesības, kas piešķirtas ar Komisijas Regulu (EEK) Nr. 1251/70 (1970. gada 29. jūnijs) par darba ņēmēju tiesībām palikt kādā dalībvalstī pēc tam, kad darba attiecības šajā valstī beigušās ⁽¹⁾, un Padomes Direktīvu 75/34/EEK (1974. gada 17. decembris) par dalībvalsts pilsoņu tiesībām palikt uz dzīvi citā dalībvalstī pēc tam, kad tajā veikta darbība pašnodarbinātas personas statusā ⁽²⁾.
- (20) Saskaņā ar aizliegumu diskriminēt personas to valstiskās piederības dēļ visiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kas uzturas kādā dalībvalstī, pamatojoties uz šo direktīvu, attiecīgajā dalībvalstī jomās, uz kurām attiecas Līgums, būtu jāattiecināts tāds pats režīms, kāds piešķirts attiecīgās valsts valstspiederīgajiem, ievērojot Līgumā un sekundārajos tiesību aktos skaidri noteiktos īpašos nosacījumus.
- (21) Tomēr uzņēmējai dalībvalstij būtu jāpatur tiesības lemt, vai tā piešķirs sociālo palīdzību Savienības pilsoņiem, kas nav nedz darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, nedz arī saglabā šo statusu, vai viņu ģimenes locekļiem pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai ilgākā laikposmā attiecībā uz darba meklētājiem, vai līdzekļus studijām, tostarp arodapmācībai, pirms tās vēl ir ieguvušas pastāvīgas uzturēšanās tiesības.
- (22) Līgums ļauj ierobežot brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Lai precīzāk definētu tos apstākļus un procesuālās garantijas, kuru dēļ Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem var liegt iecelšanos atļauju vai viņus var izraidīt, ar šo direktīvu būtu jā aizstāj Padomes Direktīva 64/221/EEK (1964. gada 25. februāris) par īpašu pasākumu saskaņošanu attiecībā uz ārvalstnieku pārvietošanos un dzīvesvietu, kas ir attaisnojami ar sabiedrisko kārtību, valsts drošību un veselības aizsardzību ⁽³⁾.
- (23) Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu izraidīšana sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ var nopietni kaitēt personām, kas, īstenojot ar Līgumu piešķirtās tiesības un brīvības, ir faktiski integrējušās uzņēmējā dalībvalstī. Tādēļ šādu pasākumu apjoms būtu jā ierobežo atbilstīgi proporcionalitātes principam, lai ņemtu vērā attiecīgo personu integrācijas pakāpi, to uzturēšanās ilgumu uzņēmējā dalībvalstī, vecumu, veselības stāvokli, ģimenes un ekonomisko stāvokli un saiknes ar izcelsmes valsti.

⁽¹⁾ OV L 142, 30.6.1970., 24. lpp.

⁽²⁾ OV L 14, 20.1.1975., 10. lpp.

⁽³⁾ OV 56, 4.4.1964., 850. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 75/35/EEK (OV 14, 20.1.1975., 14. lpp.).

(24) Jo vairāk Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļu ir integrējušies uzņēmējā dalībvalstī, jo augstākam attiecīgi vajadzētu būt aizsardzības līmenim pret izraidīšanu. Vienīgi ārkārtas apstākļos, kad ir nopietns pamatojums valsts drošības apsvērumu dēļ, būtu jāizraida Savienības pilsoņi, kas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā ir uzturējušies daudzus gadus, jo īpaši tad, ja viņi tajā ir dzimuši un dzīvojuši visu mūžu. Turklāt šādi ārkārtas apstākļi būtu jāņem vērā, pieņemot lēmumu par nepilngadīgo izraidīšanu, lai aizsargātu viņu saikni ar ģimeni saskaņā ar 1989. gada 20. novembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par bērna tiesībām.

(25) Būtu sīki jānosaka arī procesuālās garantijas, lai nodrošinātu Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesību aizsardzību augstā līmenī, ja viņiem liedz atļauju ieceļot vai uzturēties citā dalībvalstī, kā arī ievērotu principu, ka jebkurai iestāžu rīcībai jābūt pienācīgi attaisnotai.

(26) Visos gadījumos Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kam liegta atļauja ieceļot vai uzturēties citā dalībvalstī, vajadzētu būt pieejamām pārsūdzības procedūrām.

(27) Ievērojot Tiesas praksi, saskaņā ar ko dalībvalstīm ir aizliegts izdot rīkojumus, ar kuriem personas, uz ko attiecas šī direktīva, tiek izraidītas no to teritorijas uz mūžu, būtu jāapstiprina no kādas dalībvalsts izraidīto Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības iesniegt jaunu pieprasījumu pēc pieņemama laikposma, visādā ziņā tad, kad ir apritējuši trīs gadi pēc galīgā izbraukšanas rīkojuma izpildīšanas.

(28) Lai novērstu tiesību ļaunprātīgu izmantošanu vai krāpšanu, jo īpaši fiktīvas laulības vai citu veidu attiecības, kas noslēgtas vienīgi tādēļ, lai gūtu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai noteikt vajadzīgos pasākumus.

(29) Šai direktīvai nevajadzētu ierobežot atsevišķu valstu režīmu, ja tas ir labvēlīgāks.

(30) Lai izskatītu jautājumu par to, kā turpmāk veicināt brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesību īstenošanu, Komisijai būtu jāsaprot zinojums, lai izvērtētu iespēju sniegt šajā jomā vajadzīgos priekšlikumus, jo īpaši par beznosacījumu uzturēšanās perioda pagarināšanu.

(31) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un brīvības, un principi, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Saskaņā ar Hartā ietverto diskriminācijas aizliegumu dalībvalstīm šī direktīva būtu jāīsteno, nediskriminējot personas, kas gūst no tās labumu, to dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai citu uzskatu, piederības etniskajai minoritātei, mantas, izcelšanās, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

Šajā direktīvā ir noteikti:

- a) nosacījumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenošanās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- b) Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- c) ierobežojumi, kas noteikti a) un b) apakšpunktā paredzētajām tiesībām sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā:

- 1) "Savienības pilsonis" ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;
- 2) "ģimenes loceklis" ir:
 - a) laulātais;
 - b) partneris, ar ko Savienības pilsonis ir noslēdzis reģistrētas partnerattiecības, pamatojoties uz kādas dalībvalsts tiesību aktiem, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos reģistrētas partnerattiecības ir noteiktas kā līdzvērtīgas laulībai, un saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts attiecīgajos tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem;
 - c) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera tiešie pēcnācēji vecumā līdz 21 gadam, kuri ir tā apgādībā;

- d) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošie tiešie augšupējie radnieki;
- 3) "uzņēmēja dalībvalsts" ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.

3. pants

Saņēmēji

1. Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

2. Neskarot attiecīgo personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kas tām var būt katrai atsevišķi, uzņēmēja dalībvalsts saskaņā ar saviem tiesību aktiem veicina šādu personu iecelšanu un uzturēšanos:

- a) visi pārējie ģimenes locekļi neatkarīgi no to valstiskās piederības, uz kuriem neattiecas 2. panta 2. punktā minētā definīcija un kuri ceļojuma sākuma valstī ir tā Savienības pilsoņa apgādībā vai dzīvo ar viņu vienā māsaimniecībā, kam ir sākotnējās uzturēšanās tiesības, vai arī gadījumā, kad nopietnu veselības apsvērumu dēļ ir noteikti vajadzīga Savienības pilsoņa ģimenes locekļa personiska kopšana;
- b) partneris, ar kuru Savienības pilsonim ir ilgstošas attiecības, tās pienācīgi apliecinot.

Uzņēmēja dalībvalsts sīki pārbauda personiskos apstākļus un pamato aizliegumu šīm personām iebraukt vai uzturēties.

II NODAĻA

Izceļošanas un iecelšanas tiesības

4. pants

Izceļošanas tiesības

1. Neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, visiem Savienības pilsoņiem ar derīgu personas apliecību vai pasi un viņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir derīga pase, ir tiesības izceļot no dalībvalsts teritorijas, lai ceļotu uz citu dalībvalsti.

2. Personām, uz kurām attiecas 1. punkts, nepieprasa izceļošanas vīzu vai līdzvērtīgu formalitāšu ievērošanu.

3. Dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem izsniedz saviem valstspiederīgajiem personas apliecību vai pasi, kurā norādīta to valstiskā piederība, un atjauno šos dokumentus.

4. Pasei jābūt derīgai vismaz visās dalībvalstīs un valstīs, kuras tās īpašniekam jāšķērso, ceļojot no kādas dalībvalsts uz citu. Ja dalībvalsts tiesību aktos nav paredzēts izsniegt personas apliecības, tad, izsniedzot vai atjaunojot pasi, tās derīguma termiņš nedrīkst būt īsāks kā pieci gadi.

5. pants

Ieceļošanas tiesības

1. Neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, dalībvalstis atļauj ieceļot savā teritorijā Savienības pilsoņiem, kam ir derīga personas apliecība vai pase, un viņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, atļauj ieceļot savā teritorijā, ja tiem ir derīga pase.

No Savienības pilsoņiem nedrīkst pieprasīt iecelšanas vīzu vai līdzvērtīgu formalitāšu ievērošanu.

2. Ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ir vajadzīga tika iecelšanas vīza saskaņā ar Regulu (EK)Nr. 539/2001 vai attiecīgā gadījumā saskaņā ar valstu tiesību aktiem. Šīs direktīvas nozīmē minētajiem ģimenes locekļiem, ja tiem ir derīga uzturēšanās atļauja, kas minēta 10. pantā, nav vajadzīga vīza.

Dalībvalstis šādām personām piešķir visus atvieglojumus, lai tās iegūtu vajadzīgās vīzas. Šādas vīzas izsniedz bez maksas pēc iespējas drīz un izmantojot paātrinātu procedūru.

3. Uzņēmēja dalībvalsts neiespiež zīmogu par iecelšanu vai izceļošanu to ģimenes locekļu pasēs, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ja tie uzrāda 10. pantā paredzēto uzturēšanās atļauju.

4. Ja Savienības pilsonim vai ģimenes loceklim, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgais, nav vajadzīgo ceļošanas dokumentu vai attiecīgā gadījumā nav vajadzīgo vīzu, attiecīgā dalībvalsts pirms šo personu nosūtīšanas atpakaļ sniedz tām visas pienācīgās iespējas iegūt vajadzīgos dokumentus vai nogādāt tām šos dokumentus pienācīgā laikposmā, vai citādi apstiprināt vai pierādīt, ka tām ir brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.

5. Dalībvalsts drīkst pieprasīt, lai attiecīgā persona paziņo par savu uzturēšanos tās teritorijā saprātīgā un nediskriminējošā laikposmā. Ja nav izpildīta šī prasība, pret attiecīgo personu var vērst samērīgas un nediskriminējošas sankcijas.

III NODAĻA

Uzturēšanās tiesības

6. pants

Tiesības uzturēties uz laiku līdz trim mēnešiem

1. Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei.

2. Šā panta 1. punkta noteikumi attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kam ir derīga pase un kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet pavadā Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu.

7. pants

Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus

1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

- a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī
- b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī
- c) — viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arod mācības, un
— viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda

attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

- d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavadā Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavadā Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

- a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaiemes gadījuma dēļ;
 - b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darbameklētājs;
 - c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;
 - d) viņš/viņa sāk arod mācības. Ja vien viņš/viņa nav piespiedu bezdarbnieks, darba ņēmēja statuss saglabājas tikai tad, ja apmācība ir saistīta ar iepriekšējo nodarbinātību.
4. Atkāpjoties no šā panta 1. punkta d) apakšpunkta un 2. punkta, tikai laulātajam, reģistrētajam partnerim, kas minēts 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, un apgādībā esošajiem bērniem ir uzturēšanās tiesības kā tāda Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kurš atbilst šā panta 1. punkta c) apakšpunkta nosacījumiem. Šīs direktīvas 3. panta 2. punkts attiecas uz viņa/viņas, kā arī viņa/viņas laulātā vai reģistrētā vai reģistrētā partnera apgādībā esošajiem tiesītajiem augšupējiem radniekiem.

8. pants

Administratīvās formalitātes Savienības pilsoņiem

1. Neskarot 5. panta 5. punktu, uzņēmēja dalībvalsts var pieprasīt Savienības pilsonim reģistrēties attiecīgajās iestādēs, ja uzturēšanās laiks ir ilgāks par trim mēnešiem.

2. Reģistrācijas termiņš nedrīkst būt īsāks kā trīs mēneši no iecelšanas dienas. Reģistrācijas apliecību izsniedz uzreiz, tajā norādot tās personas vārdu, uzvārdu un adresi, kura reģistrējas, un reģistrācijas datumu. Ja nav izpildīta prasība reģistrēties, pret attiecīgo personu var vērst samērīgas un nediskriminējošas sankcijas.

3. Lai izsniegtu reģistrācijas apliecību, dalībvalstis drīkst pieprasīt tikai, lai:

— Savienības pilsoņi, uz kuriem attiecas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts, uzrāda derīgu personas apliecību vai pasi, dokumentu, kurā darba devējs apstiprina, ka nodarbina konkrēto personu, vai nodarbinātības apstiprinājumu, vai pierādījumu, ka viņi ir pašnodarbinātas personas,

— Savienības pilsoņi, uz kuriem attiecas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts, uzrāda derīgu personas apliecību vai pasi un sniedz pierādījumus, ka viņi atbilst minētajā apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem,

— Savienības pilsoņi, uz kuriem attiecas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts, uzrāda derīgu personas apliecību vai pasi, sniedz pierādījumus par savu reģistrāciju akreditētā iestādē un par visaptverošu veselības apdrošināšanas segumu, kā arī iesniedz deklarāciju vai sniedz pierādījumus, izmantojot 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētos līdzvērtīgos paņēmienus. Dalībvalstis nedrīkst pieprasīt, lai šajā deklarācijā būtu minēta konkrēta līdzekļu summa.

4. Dalībvalstis nedrīkst noteikt konkrētu summu, ko tās uzskata par "pietiekamiem līdzekļiem", bet tām jāņem vērā konkrēta indivīda personiskā situācija. Visos gadījumos šī summa nedrīkst būt lielāka par robežvērtību, līdz kurai uzņēmēja dalībvalsts valstspiederīgie ir tiesīgi saņemt sociālo palīdzību, vai gadījumā, kad šis kritērijs nav piemērojams, – lielāka nekā minimālā sociālā nodrošinājuma pensija, ko maksā uzņēmēja dalībvalsts.

5. Lai izsniegtu reģistrācijas apliecību Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem, kas paši ir Savienības pilsoņi, dalībvalstis drīkst pieprasīt uzrādīt šādus dokumentus:

a) derīgu personas apliecību vai pasi;

b) dokumentu, ar ko apliecina ģimenes attiecības vai reģistrētas partnerattiecības;

c) vajadzības gadījumā – tā Savienības pilsoņa reģistrācijas apliecību, kuru viņi pavada vai ar kuru kopā viņi ieceļo;

d) gadījumos, uz kuriem attiecas 2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunkts, – dokumentārus pierādījumus, ka ir ievēroti attiecīgajos apakšpunktos paredzētie nosacījumi;

e) gadījumos, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts, – dokumentu, ko izsniegusi izcelsmes valsts vai ceļojuma sākuma valsts atbildīgā iestāde un ar ko apstiprina, ka viņi ir Savienības pilsoņa apgādājamie vai mājsaimniecības locekļi, vai pierādījumus par nopietniem veselības traucējumiem, kuru dēļ Savienības pilsoņa ģimenes loceklim noteikti vajadzīga personiska aprūpe;

f) gadījumos, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta b) apakšpunkts, – pierādījumi par ilgstošām attiecībām ar Savienības pilsoni.

9. pants

Administratīvās formalitātes ģimenes locekļiem, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie

1. Dalībvalstis izsniedz uzturēšanās atļauju Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ja plānotais uzturēšanās laiks ir ilgāks par trim mēnešiem.

2. Termiņš, kad jāiesniedz pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai, nedrīkst būt īsāks kā trīs mēneši no ierašanās dienas.

3. Ja nav izpildīta prasība pieteikties uzturēšanās atļaujas saņemšanai, pret attiecīgo personu var vērst samērīgas un nediskriminējošas sankcijas.

10. pants

Uzturēšanās atļauju izsniegšana

1. To Savienības pilsoņa ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, apstiprina, ne vēlāk kā sešus mēnešus no pieteikuma saņemšanas dienas izsniedzot dokumentu, ko sauc par "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju". Apstiprinājumu par pieteikšanos uzturēšanās atļaujas saņemšanai izsniedz uzreiz.

2. Lai izsniegtu uzturēšanās atļauju, dalībvalstis pieprasa uzrādīt šādus dokumentus:

- a) derīgu pasi;
- b) dokumentu, ar ko apliecina ģimenes attiecības vai reģistrētas partnerattiecības;
- c) reģistrācijas apliecību vai, ja nav reģistrācijas sistēmas, citus pierādījumus par tā Savienības pilsoņa uzturēšanos uzņēmējā dalībvalstī, kuru viņi pavada vai kuru kopā viņi ieceļo;
- d) gadījumos, uz kuriem attiecas 2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunkts, – dokumentārus pierādījumus par to, ka ir ievēroti minētajā apakšpunktā paredzētie nosacījumi;
- e) gadījumos, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts, – dokumentu, ko izsniegusi izcelsmes valsts vai ceļojuma sākuma valsts atbildīgā iestāde un ar ko apstiprina, ka viņi ir Savienības pilsoņa apgādājamie vai māsainiecības locekļi, vai pierādījumus par nopietniem veselības traucējumiem, kuru dēļ Savienības pilsoņa ģimenes loceklim noteikti vajadzīga personiska aprūpe;
- f) gadījumos, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta b) apakšpunkts, – pierādījumus par ilgstošām attiecībām ar Savienības pilsoni.

11. pants

Uzturēšanās atļaujas derīgums

1. Uzturēšanās atļauja, kas minēta 10. panta 1. punktā, ir derīga piecus gadus no izdošanas datuma vai uz Savienības pilsoņa paredzētās uzturēšanās laiku, ja tas ir īsāks nekā pieci gadi.

2. Uzturēšanās atļaujas derīgumu neietekmē īslaicīga prombūtne, kas nav ilgāka par sešiem mēnešiem gadā, vai ilgāka prombūtne obligātā militārā dienesta dēļ, vai vienreizēja prombūtne, kas nav ilgāka par divpadsmit secīgiem mēnešiem, svarīgu iemeslu dēļ, piemēram, grūtniecība un dzemdības, nopietna slimība, mācības vai arodmacības, vai norīkošana darbā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

12. pants

Ģimenes locekļu uzturēšanās tiesību saglabāšana Savienības pilsoņa nāves vai izceļošanas gadījumā

1. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa nāve vai izceļošana no uzņēmējās dalībvalsts neietekmē viņa/viņas ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības tajā, ja viņi ir citas dalībvalsts valstspiederīgie.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām jāatbilst 7. panta 1. punkta a), b), c) vai d) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.

2. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa nāves dēļ viņa/viņas ģimenes locekļi uzturēšanās tiesības nezaudē, ja viņi nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī kā ģimenes locekļi vismaz vienu gadu līdz Savienības pilsoņa nāvei.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām ir jāpierāda, ka viņas ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas vai ka viņām ir iztikas līdzekļi, kas ir pietiekami pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai uzturēšanās laikā nekļūtu par slogu uzņēmējās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, vai ka viņām ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, vai ka viņas ir šīm prasībām atbilstīgas personas ģimenes locekļi, kuri jau apmetušies uzņēmējā dalībvalstī. Jēdziens "pietiekami līdzekļi" ir definēts 8. panta 4. punktā.

Šādi ģimenes locekļi saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ.

3. Savienības pilsonim izceļojot no uzņēmējas dalībvalsts vai nomirstot, viņa/viņas bērni vai tas vecāks, kurš faktiski uzrauga bērnus, neatkarīgi no valstiskās piederības, ja bērni uzturas uzņēmējā dalībvalstī un ir reģistrēti izglītības iestādē, lai tajā mācītos, nezaudē uzturēšanās tiesības, līdz bērni ir pabeiguši mācības.

13. pants

Ģimenes locekļu uzturēšanās tiesību saglabāšana šķiršanās, laulības atzīšanas par spēkā neesošu vai reģistrētu partnerattiecību izbeigšanas gadījumā

1. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa šķiršanās, laulības atzīšana par spēkā neesošu vai viņa/viņas 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto reģistrēto attiecību izbeigšana neietekmē viņa/viņas ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības, ja viņi ir kādas dalībvalsts valstspiederīgie.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām jāatbilst 7. panta 1. punkta a), b), c) vai d) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa šķiršanās, laulības atzīšanas par spēkā neesošu vai 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto reģistrēto attiecību izbeigšanas gadījumā Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, nezaudē uzturēšanās tiesības:

- a) ja pirms šķiršanās pieteikuma iesniegšanas vai tādas procedūras uzsākšanas, kuras rezultātā laulība jāatzīst par spēkā neesošu, vai 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto partnerattiecību izbeigšanas laulība vai reģistrētās partnerattiecības ir ilgušas vismaz trīs gadus, tostarp vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī; vai
- b) ja laulātie vai partneri, kas minēti 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, vienojas, ka laulātais vai partneris, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgais, uzraudzīs Savienības pilsoņa bērnus; vai
- c) ja tas ir pamatots ar īpaši grūtiem apstākļiem, piemēram, persona ir ģimenē notikušas vardarbības upuris, ja vardarbība notikusi laulības vai reģistrēto partnerattiecību laikā; vai arī

- d) ja laulātie vai partneri, kas minēti 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, vienojas vai tiesas nolēmums paredz, ka laulātajam vai partnerim, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgais, ir tiesības tikties ar nepilngadīgu bērnu, ja tiesa nolēmusi, ka ar bērnu jātiekas uzņēmējā dalībvalstī un tik ilgi, cik vien tas vajadzīgs.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām ir jāpierāda, ka viņas ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas vai ka viņām ir iztikas līdzekļi, kas ir pietiekami pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, vai ka viņām ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, vai ka viņas ir šīm prasībām atbilstīgas personas ģimenes locekļi, kuri jau apmetušies uzņēmējā dalībvalstī. Jēdziens "pietiekami līdzekļi" ir definēts 8. panta 4. punktā.

Šādi ģimenes locekļi saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ.

14. pants

Uzturēšanās tiesību saglabāšana

1. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem ir 6. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības, kamēr viņi nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

Īpašos gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi atbilst 7., 12. un 13. pantā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis var pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir ievēroti. Šo pārbaudi neveic sistemātiski.

3. Ja Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi izmanto uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu, tas nav priekšnoteikums tūlītējai viņa/viņas izraidīšanai.

4. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta un neskarot VI nodaļas noteikumus, Savienības pilsoņus vai viņu ģimenes locekļus nekādā gadījumā nedrīkst izraidīt, ja:

- a) Savienības pilsoņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas; vai
- b) Savienības pilsoņi ir ieceļojuši uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, lai meklētu darbu. Šādā gadījumā Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus nedrīkst izraidīt, kamēr Savienības pilsoņi var pierādīt, ka viņi turpina meklēt darbu un ka viņiem ir reālas izredzes tikt pieņemtiem darbā.

15. pants

Procesuālās garantijas

1. Procedūras, kas paredzētas 30. un 31. pantā, analogiski piemēro visiem lēmumiem, ar ko ierobežo Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos tādu iemeslu dēļ, kuri nav sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumi.
2. Derīguma termiņa izbeigšanās personas apliecībai vai pasei, pamatojoties uz kuru attiecīgā persona ieceļojusi uzņēmējā dalībvalstī un tai ir izsniegta reģistrācijas apliecība vai uzturēšanās atļauja, nedrīkst būt iemesls izraidīšanai no uzņēmējas dalībvalsts.
3. Uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst noteikt ieceļošanas aizliegumu, pamatojoties uz lēmumu par izraidīšanu, uz kuru attiecas 1. punkts.

IV NODAĻA

Pastāvīgas uzturēšanās tiesības

I iedaļa

Atbilstības kritēriji

16. pants

Vispārējs noteikums attiecībā uz Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem

1. Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. Uz šīm tiesībām nedrīkst attiecināt III nodaļā paredzētos nosacījumus.
2. Šā panta 1. punkts attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir kopā ar Savienības pilsoni likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus.

3. Uzturēšanās nepārtrauktību neietekmē īslaicīga prombūtne, kas nav ilgāka par sešiem mēnešiem gadā, vai ilgāka prombūtne obligātā militārā dienesta dēļ, vai vienreizēja prombūtne, kas nav ilgāka par divpadsmit secīgiem mēnešiem, svarīgu iemeslu dēļ, piemēram, grūtniecība un dzemdības, nopietna slimība, mācības vai arodmācības, vai norīkojums darbā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

4. Tiklīdz pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir iegūtas, tās var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem.

17. pants

Izņēmumi attiecībā uz personām, kas vairs nestrādā uzņēmējā dalībvalstī, un to ģimenes locekļiem

1. Atkāpjoties no 16. panta, tiesības pastāvīgi uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, pirms beidzies piecus gadus ilgs nepārtrauktas uzturēšanās laiks, ir:

- a) darba ņēmējiem vai pašnodarbinātām personām, kuras savas profesionālās darbības beigšanas brīdī ir vecumā, kas attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos noteikts kā vecums, kad var sākt saņemt pensiju, vai darba ņēmējiem, kas beidz strādāt algotu darbu, lai priekšlaicīgi pensionētos, ja viņi ir strādājuši attiecīgajā dalībvalstī vismaz iepriekšējos divpadsmit mēnešus un ir nepārtraukti uzturējušies tajā ilgāk par trīs gadiem.

Ja saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem tiesības uz vecuma pensiju nepiešķir dažām pašnodarbinātu personu kategorijām, nosacījumu par vecumu uzskata par ievērotu, tiklīdz attiecīgā persona kļūst 60 gadus veca;

- b) darba ņēmējiem vai pašnodarbinātām personām, kas pastāvīgi uzturējušies(-ās) uzņēmējā dalībvalstī ilgāk nekā divus gadus un beiguši(-as) tajā strādāt neatgriezeniskas darba nespējas dēļ.

Ja šāda darba nespēja radusies tāda darbā notikuša nelaimes gadījuma vai arodslimības dēļ, par kuru attiecīgajai personai ir tiesības saņemt pabalstu, ko pilnīgi vai daļēji maksā uzņēmējas dalībvalsts iestāde, nosacījumus par uzturēšanās ilgumu nepiemēro;

- c) darbaņēmējiem vai pašnodarbinātām personām, kas pēc trīs gadus ilgām nepārtrauktām darba attiecībām un uzturēšanās uzņēmējā dalībvalstī strādā darbaņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusā citā dalībvalstī, saglabādami savu dzīvesvietu uzņēmējā dalībvalstī, kurā tie parasti atgriežas ik dienas vai vismaz reizi nedēļā.

Attiecībā uz a) un b) apakšpunktā minētajām tiesībām nodarbinātības laiku, ko attiecīgā persona pavadījusi dalībvalstī, kurā tā strādā, uzskaita par laiku, kas pavadīts uzņēmējā dalībvalstī.

Piespiedu bezdarba laiku, kas pienācīgi reģistrēts attiecīgajā nodarbinātības dienestā, laiku, kad persona nav strādājusi tādu iemeslu dēļ, kas nav atkarīgi no tās gribas, un neierašanos darbā vai tā pārtraukšanu slimības vai nelaimes gadījuma dēļ uzskata par nodarbinātības laiku.

2. Nosacījumus par uzturēšanās ilgumu un nodarbinātību, kas noteikti 1. punkta a) apakšpunktā, un nosacījumu par uzturēšanās ilgumu, kas noteikts 1. punkta b) apakšpunktā, nepiemēro, ja darbaņēmēja vai pašnodarbinātās personas laulātais vai partneris, kā minēts 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ir uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgais vai ir zaudējis savu valstisko piederību, apprecot minēto darbaņēmēju vai pašnodarbināto personu.

3. Neatkarīgi no valstiskās piederības darbaņēmēja vai pašnodarbinātās personas ģimenes locekļiem, kas kopā ar viņu uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, ir tiesības pastāvīgi uzturēties minētajā dalībvalstī, ja darbaņēmējs vai pašnodarbinātā persona ir ieguvusi tiesības pastāvīgi uzturēties šajā dalībvalstī, pamatojoties uz 1. punktu.

4. Ja tomēr darbaņēmējs vai pašnodarbinātā persona nomirst, būdama nodarbināta, bet vēl neieguvusi pastāvīgas uzturēšanās statusu uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties uz 1. punktu, viņa(-s) ģimenes locekļi, kas kopā ar viņu uzturas uzņēmējā dalībvalstī, iegūst tiesības pastāvīgi uzturēties tajā, ja:

- a) darbaņēmējs vai pašnodarbinātā persona līdz nāvei ir nepārtraukti uzturējies minētās dalībvalsts teritorijā divus gadus; vai arī
- b) nāves cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība; vai arī

- c) laulātais, kas palicis dzīvs, ir zaudējis minētās dalībvalsts valstisko piederību, jo ir apprecējis attiecīgo darbaņēmēju vai pašnodarbināto personu.

18. pants

Pastāvīgas uzturēšanās tiesības, ko iegūst konkrēti ģimenes locekļi, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie

Neskarot 17. pantu, Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, uz kuriem attiecas 12. panta 2. punkts un 13. panta 2. punkts un kuri atbilst minētajos punktos paredzētajiem nosacījumiem, iegūst pastāvīgas uzturēšanās tiesības pēc tam, kad ir legāli uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus secīgus gadus.

II iedaļa

Administratīvās formalitātes

19. pants

Dokuments, ar ko apliecina Savienības pilsoņu pastāvīgu uzturēšanos

1. Saņemot pieteikumu, dalībvalstis, pārliecinājušās par uzturēšanās ilgumu, Savienības pilsoņiem, kuriem ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības, izsniedz dokumentu, ar ko apliecina pastāvīgu uzturēšanos.

2. Dokumentu, ar ko apliecina pastāvīgu uzturēšanos, izsniedz iespējami drīz.

20. pants

Pastāvīgas uzturēšanās atļauja ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie

1. Dalībvalstis ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet kam ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības, izsniedz pastāvīgas uzturēšanās atļauju sešu mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas. Pastāvīgas uzturēšanās atļauju automātiski atjauno ik pēc desmit gadiem.

2. Pieteikumu par pastāvīgas uzturēšanās atļaujas izsniegšanu iesniedz pirms uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa beigām. Ja nav

izpildīta prasība pieteikties pastāvīgas uzturēšanās atļaujas saņemšanai, pret attiecīgo personu var vērst samērīgas un nediskriminējošas sankcijas.

3. Uzturēšanās pārtraukums, kas nav ilgāks par diviem secīgiem gadiem, neietekmē pastāvīgas uzturēšanās atļaujas derīgumu.

21. pants

Uzturēšanās nepārtrauktība

Šajā direktīvā uzturēšanās nepārtrauktību var apliecināt ar jebkādiem pierādījumiem, ko izmanto uzņēmējā dalībvalstī. Uzturēšanās nepārtrauktību izbeidz ar pienācīgi izpildītu lēmumu par izraidīšanu, kas pieņemts pret attiecīgo personu.

V NODAĻA

Noteikumi, kas ir kopīgi uzturēšanās tiesībām un pastāvīgas uzturēšanās tiesībām

22. pants

Teritoriālā darbības joma

Uzturēšanās tiesības un pastāvīgas uzturēšanās tiesības aptver visu uzņēmējās dalībvalsts teritoriju. Dalībvalstis var noteikt teritoriālus ierobežojumus uzturēšanās tiesībām un pastāvīgas uzturēšanās tiesībām tikai tad, ja tādi paši ierobežojumi attiecas uz to valstiskajiem piederīgajiem.

23. pants

Blakustiesības

Neatkarīgi no valstiskās piederības Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kam ir tiesības uzturēties vai pastāvīgi uzturēties kādā dalībvalstī, ir tiesības uz nodarbinātību vai pašnodarbinātību attiecīgajā valstī.

24. pants

Vienlīdzīga attieksme

1. Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. Priekšrocības, ko sniedz šīs tiesības, attiecinā ar uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

2. Atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem, uzņēmējai dalībvalstij nav pienākuma piešķirt tiesības uz sociālo palīdzību pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai vajadzības gadījumā ilgākā laikā posmā, kas noteikts 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, kā arī tai nav pienākuma pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas piešķirt līdzekļus mācībām, tostarp arodapmācībai, ja šie līdzekļi ir stipendijas vai studiju kredīti personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas, personas, kas saglabā šādu statusu, un to ģimenes locekļi.

25. pants

Vispārīgi noteikumi par uzturēšanās dokumentiem

1. Reģistrācijas apliecība, kas minēta 8. pantā, dokuments, ar ko apliecina pastāvīgu uzturēšanos, apstiprinājums, ar ko apliecina pieteikumu par uzturēšanās atļauju, pastāvīgas uzturēšanās atļauju vai ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju, nekādā ziņā nedrīkst būt priekšnoteikums, lai varētu īstenot kādas tiesības vai izpildīt administratīvu formalitāti, ja šīs tiesības var apstiprināt ar citiem pierādījumiem.

2. Visus 1. punktā minētos dokumentus izsniedz bez maksas vai par maksu, kas nav lielāka par summu, ko attiecīgās valsts valstspiederīgie maksā par līdzīgu dokumentu izsniegšanu.

26. pants

Pārbaudes

Dalībvalstis var veikt pārbaudes par to, vai ir ievērotas to tiesību aktos noteiktās prasības ārvalstniekiem vienmēr nēsāt līdzīgu savu reģistrācijas apliecību vai uzturēšanās atļauju, ja tāda pati prasība attiecas uz to valstiskajiem piederīgajiem saistībā ar viņu personas apliecību. Ja šī prasība netiek ievērota, dalībvalstis drīkst piemērot tādas pašas sankcijas, kādas tās piemēro saviem valstiskajiem piederīgajiem, ja viņiem līdzīgu nav savas personas apliecības.

VI NODAĻA

28. pants

Ieceļošanas tiesību un uzturēšanās tiesību ierobežojumi sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ

27. pants

Vispārīgi principi

1. Ievērojot šīs nodaļas noteikumus, dalībvalstis neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šādus apsvērumus neizmanto ekonomiskos nolūkos.

2. Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. Iepriekšējas kriminālas sodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai.

Attiecīgā indivīda personiskajai darbībai jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem.

3. Lai noskaidrotu, vai attiecīgā persona rada draudus sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai, izsniedzot reģistrācijas apliecību, vai, ja reģistrācijas sistēmas nav, ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgā persona ieradies uzņēmējās dalībvalsts teritorijā, vai no dienas, kad paziņots par viņa/viņas atrašanos attiecīgajā teritorijā, kā paredzēts 5. panta 5. punktā, vai izsniedzot uzturēšanās atļauju, uzņēmēja dalībvalsts, ja tā uzskata to par būtisku, var pieprasīt izcelsmes dalībvalstij un vajadzības gadījumā arī citām dalībvalstīm sniegt informāciju par jebkādiem iepriekšējiem likumpārkāpumiem, ko attiecīgā persona varētu būt izdarījis. Šādi pieprasījumi nedrīkst būt regulāri. Dalībvalsts, kurai ir nosūtīts pieprasījums, sniedz atbildi divu mēnešu laikā.

4. Dalībvalsts, kas izdevusi pasi vai personas apliecību, ļauj šā dokumenta turētājam, kurš sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ izraidīts no citas dalībvalsts, ieceļot atpakaļ savā teritorijā, neievērojot formalitātes, pat tad, ja dokuments vairs nav derīgs vai tā turētāja valstiskā piederība tiek apstrīdēta.

Aizsardzība pret izraidīšanu

1. Uzņēmēja dalībvalsts, pirms pieņem lēmumu par izraidīšanu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ, ņem vērā apsvērumus, piemēram, to, cik ilgi attiecīgais indivīds ir uzturējies tās teritorijā, viņa/viņas vecumu, veselības stāvokli, ģimenes un ekonomisko stāvokli, sociālo un kultūrálo integrāciju uzņēmējā dalībvalstī un to, cik stipras saiknes viņu vieno ar izcelsmes valsti.

2. Uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst pieņemt lēmumu par tādu Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu izraidīšanu neatkarīgi no valstiskās piederības, kuriem ir tiesības pastāvīgi uzturēties tās teritorijā, izņemot nopietnu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ.

3. Lēmumu par izraidīšanu nedrīkst pieņemt pret Savienības pilsoņiem, izņemot, ja lēmums pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem, ko definējušas dalībvalstis, ja pilsoņi:

- a) ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī iepriekšējos desmit gadus; vai arī
- b) ir nepilngadīgi, izņemot, ja izraidīšana ir vajadzīga bērna interesēs, kā to paredz 1989. gada 20. novembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām.

29 pants

Sabiedrības veselība

1. Vienīgās slimības, ar ko attaisno pārvietošanās brīvības ierobežojumus, ir potenciāli epidēmiskas slimības, kā definēts Pasauls Veselības Organizācijas attiecīgajos dokumentos, un citas infekcijas slimības vai lipīgas parazitārās slimības, ja saistībā ar tām ir noteikti aizsardzības pasākumi, kas attiecas uz uzņēmējās dalībvalsts valsts piederīgajiem.

2. Slimības, kas parādās vēlāk nekā trīs mēnešus pēc ieceļošanas dienas, nav iemesls, lai personu izraidītu no valsts teritorijas.

3. Ja ir būtiskas pazīmes, kas liecina, ka tas ir vajadzīgs, dalībvalstis trīs mēnešu laikā no ieceļošanas dienas drīkst pieprasīt personām, kas ir tiesīgas izmantot uzturēšanās tiesības, iziet ārsta

apskati bez maksas, lai apstiprinātu, ka tās neslimo ar 1. punktā minētajām slimībām. Šādas ārsta apskates nedrīkst pieprasīt regulāri.

30. pants

Lēmumu paziņošana

1. Attiecīgajām personām rakstiski paziņo visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 27. panta 1. punktu, tā, lai viņām būtu saprotams to saturs un radītās sekas.

2. Attiecīgās personas precīzi un plaši informē par sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem, uz kuriem pamatojas par viņiem pieņemtais lēmums, izņemot, ja tas ir pretrunā valsts drošības interesēm.

3. Paziņojumā norāda tiesu vai administratīvo iestādi, kurā attiecīgā persona var pārsūdzēt lēmumu, pārsūdzības termiņu un attiecīgā gadījumā laiku, kas personai atvēlēts, lai izceļotu no dalībvalsts teritorijas. Izņemot pienācīgi pamatotus steidzamus gadījumus, laiks, kas atvēlēts izceļošanai no teritorijas, nedrīkst būt īsāks par vienu mēnesi no paziņojuma dienas.

31. pants

Procesuālās garantijas

1. Uzņēmējā dalībvalstī attiecīgajām personām jābūt piekļuvei juridiskajām un vajadzības gadījumā administratīvajām pārsūdzības procedūrām, lai pārsūdzētu vai pieprasītu izskatīt tiesā jebkādu lēmumu, kas pieņemts pret šīm personām sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.

2. Ja iesniegumam par tāda lēmuma pārsūdzēšanu vai izskatīšanu tiesā, kas paredz izraidīšanu, ir pievienots pieteikums izdot pagaidu rīkojumu apturēt minētā lēmuma izpildi, faktiskā izraidīšana no teritorijas nevar notikt, līdz nav pieņemts lēmums par pagaidu rīkojumu, izņemot:

— ja lēmums par izraidīšanu pamatojas uz iepriekšēju tiesas spriedumu, vai

— ja attiecīgajām personām iepriekš ir bijusi iespēja pieprasīt jautājuma izskatīšanu tiesā, vai arī

— ja lēmums par izraidīšanu pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem saskaņā ar 28. panta 3. punktu.

3. Pārsūdzības procedūrās tiek pārbaudīta lēmuma likumība, kā arī fakti un apstākļi, ar kuriem pamatots ierosinātais pasākums. Tām jānodrošina, ka lēmums nav nesamērīgs, jo īpaši, ņemot vērā 28. pantā noteiktās prasības.

4. Dalībvalstis drīkst izraidīt attiecīgo individu no savas teritorijas, kamēr vēl noris pārsūdzības procedūra, bet tās nedrīkst liegt indivīdam aizstāvēt sevi personiski, izņemot gadījumus, kad viņa/viņas ierašanās varētu radīt nopietnas problēmas sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai vai ja pārsūdzība vai jautājuma izskatīšana tiesā ir saistīta ar aizliegumu ieceļot to teritorijā.

32. pants

Izbraukšanas rīkojumu darbības termiņš

1. Personas, kuras sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ ir izraidītas no valsts, pēc pienācīga laikposma, ņemot vērā apstākļus, un visādā ziņā pēc trīs gadiem no tā galīgā izbraukšanas rīkojuma izpildes, kas bijis spēkā un pieņemts saskaņā Kopienas ar tiesību aktiem, var iesniegt pieteikumu par izbraukšanas rīkojuma atcelšanu, izvirzot argumentus, lai konstatētu, ka ir būtiski mainījušies apstākļi, ar kuriem ir attaisnots lēmums par izbraukšanas rīkojumu.

Attiecīgā dalībvalsts pieņem lēmumu par šo pieteikumu sešu mēnešu laikā no tā iesniegšanas.

2. Personām, kuras minētas 1. punktā, nav tiesību ieceļot attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr izskata viņu pieteikumu.

33. pants

Izraidīšana kā sods vai juridiskas sekas

1. Uzņēmējā dalībvalstis nedrīkst izdot izraidīšanas rīkojumus, ja tie ir kā sods vai brīvības atņemšanas soda juridiskas sekas, izņemot, ja tas atbilst 27., 28. un 29. panta prasībām.

2. Ja 1. punktā minētais izraidīšanas rīkojums tiek izpildīts vēlāk nekā divus gadus pēc tā izdošanas, dalībvalsts pārbauda, vai attiecīgais indivīds attiecīgajā brīdī faktiski apdraud sabiedrisko kārtību vai valsts drošību, un novērtē, vai pēc izraidīšanas rīkojuma izdošanas nav būtiski mainījušies apstākļi.

38. pants

Atcelšana

1. Regulas (EEK) Nr. 1612/68 10. un 11. pantu atceļ no ... (*)

2. Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK atceļ no ... (*)

3. Atsauces uz atceltajiem noteikumiem un direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu.

VII NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

34. pants

Informācijas izplatīšana

Dalībvalstis izplata informāciju par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām un pienākumiem jomās, uz kurām attiecas šī direktīva, jo īpaši, izmantojot izpratnes veidošanas akcijas, ko rīko ar valsts un vietējo plašsaziņas līdzekļu un citu saziņas līdzekļu starpniecību.

39. pants

Ziņojums

35. pants

Tiesību ļaunprātīga izmantošana

Dalībvalstis nosaka pasākumus, kas vajadzīgi, lai liegtu, izbeigtu vai atsauktu ar šo direktīvu piešķirtās tiesības, ja notiek to ļaunprātīga izmantošana vai krāpšana, piemēram, fiktīvas laulības. Visiem šādiem pasākumiem jābūt samērīgiem un uz tiem jāattiecinā procesuālās garantijas, kas paredzētas 30. un 31. pantā.

Komisija ne vēlāk kā ... (*) iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu, pievienojot tam priekšlikumus, ja tādi vajadzīgi, galvenokārt par iespēju pagarināt termiņu, līdz kuram Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi drīkst uzturēties uzņēmējas dalībvalsts teritorijā beznosacījumu kārtā. Dalībvalstis sniedz Komisijai informāciju, kas vajadzīga ziņojuma sagatavošanai.

40. pants

Transponēšana

36. pants

Sankcijas

Dalībvalstis var pieņemt noteikumus par sankcijām, ko piemēro, ja tiek pārkāptas valsts tiesību normas, kas pieņemtas šīs direktīvas īstenošanai, un veic pasākumus, kas vajadzīgi to piemērošanai. Noteiktās sankcijas ir efektīvas un samērīgas. Dalībvalstis paziņo Komisijai par šiem noteikumiem ne vēlāk kā ... (*) un, ja ir jāveic papildu izmaiņas, par tām paziņo pēc iespējas drīz.

1. Dalībvalstis nodrošina, ka stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz ... (*) nodrošinātu atbilstību šai Direktīvai.

Kad dalībvalstis nosaka šos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāmas šādas atsauces.

37. pants

Labvēlīgāki nosacījumi valstu tiesību aktos

Šīs direktīvas noteikumi neskar dalībvalstu pieņemtos normatīvos un administratīvos aktus, kuru nosacījumi ir labvēlīgāki personām, uz ko attiecas šī direktīva.

2. Dalībvalstis paziņo Komisijai savu tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva, pievienojot tabulu, kurā norādīts, kā šīs direktīvas noteikumi atbilst valstu pieņemtajiem noteikumiem.

(*) Divus gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

(¹) Divus gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

41. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

42. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2004. gada 29. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā —*priekšsēdētājs*

P. COX

Padomes vārdā —*priekšsēdētājs*

M. Mc DOWELL